

Daya tampung kemudahan pendidikan dan implikasi kepada kesejahteraan penduduk di Mukim Serendah

Mohd Faizul Muhammad¹, Mazdi Marzuki¹, Muhammad Hasbi Abdul Rahman², Kamarul Ismail¹,
Jabil Mapjabil³

¹Jabatan Geografi dan Alam Sekitar, Fakulti Sains Kemanusiaan,
Universiti Pendidikan Sultan Idris

²Jabatan Kewarganeraan dan Kemasyarakatan, Falkuti Sains Kemanusiaan, Universiti Pendidikan
Sultan Idris

³Unit Penyelidikan Etnografi dan Pembangunan, Fakulti Kemanusiaan, Seni dan Warisan,
Universiti Malaysia Sabah

Correspondence: Mohd Faizul Muhammad (email: joe_upc@yahoo.com.my)

Abstrak

Pertambahan penduduk di sesuatu kawasan mempunyai perkaitan yang kuat dengan keupayaan daya tampung sesuatu kemudahan untuk dinikmati oleh penduduk. Pada masa kini pertambahan penduduk yang agak pesat telah berlaku di Mukim Serendah. Impaknya terdapat sesetengah kemudahan yang disediakan tidak lagi mampu memenuhi permintaan daripada penduduk. Kajian yang dijalankan ini adalah untuk mengkaji daya tampung kemudahan pendidikan dan implikasi terhadap kesejahteraan penduduk. Kajian ini menggunakan analisis daya tampung berdasarkan Garis Panduan Perancangan Kemudahan Masyarakat yang dikeluarkan oleh Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia pada tahun 2013. Kajian menggunakan data sekunder melibatkan data penduduk, jumlah sekolah dan jumlah murid. Seramai 400 orang responden di Mukim Serendah. Hasil kajian mendapati terdapat perbezaan daya tampung kemudahan pendidikan mengikut kawasan di Mukim Serendah. Keadaan kemudahan pendidikan di Mukim Serendah juga yang kebanyakannya tidak memenuhi piawai yang ditetapkan. Implikasinya ia memberi kesan kepada murid, guru dan ibu bapa. Hasil kajian ini penting kepada pihak yang bertanggungjawab untuk melakukan perancangan kemudahan pendidikan yang lebih baik kepada penduduk. Kawasan yang kurang daya tampung kemudahan pendidikan perlu ditambah bilangan sekolah agar kemudahan pendidikan dapat memenuhi keperluan penduduk dan meningkatkan kesejahteraan kepada penduduk.

Kata kunci: daya tampung, implikasi, kemudahan pendidikan, kesejahteraan, pendidikan, sekolah

The capacity of education facilities and the implications for the well-being of the people in Mukim Serendah.

Abstract

The population growth in an area has a strong connection with the capacity of the facilities enjoyed by the population. At present, Mukim Serendah is enjoying rapid population growth. The population growth has impacted some of the provided facilities which are no longer capable to meet the demands of the population. The study was conducted to examine the capacity of education facilities and its implications for the population's wellbeing. This study uses a capacity-based analysis based on the Community Facilities Planning Guidelines issued by the Federal Department of Town and Country Planning Peninsular Malaysia in 2013. The study used secondary data involving population data, number of schools and, number of students. A total of 400 respondents in Mukim Serendah were involved in this study. The study found that there were differences in the capacity of educational facilities in Mukim Serendah. Educational facilities in Mukim Serendah mostly do not meet the targeted standards. The under equipped facilities had affected students, teachers and parents. The results of this study are important to the party responsible for the planning of educational facilities to ensure adequate and better facilities for the residents in the future. Areas that are lacking in the carrying capacity of educational facilities need to be improved by adding the number of schools. Therefore, these educational facilities would meet the needs and improve the well-being of the population.

Keywords: carry capacity, implications, education facilities, wellbeing, education, school

Pengenalan

Kemudahan pendidikan merupakan antara kemudahan yang sangat penting kepada sesebuah negara. Di Malaysia, penyediaan kemudahan pendidikan kepada masyarakat merupakan tanggungjawab utama kerajaan persekutuan (Husaina et al., 2015). Kemudahan pendidikan di Malaysia secara formal terbahagi kepada tiga iaitu kemudahan pendidikan di peringkat tadika, sekolah dan institut pengajian tinggi. Kerajaan memberi tumpuan yang tinggi terhadap bidang pendidikan kerana bidang sektor merupakan sektor yang signifikan dalam memacu pembentukan modal insan yang berinovatif dan berdaya saing menjelang Wawasan 2020. Kemudahan pendidikan turut melibatkan penduduk di Malaysia (Mazdi et al., 2014). Penduduk menjadikan pembangunan kemudahan pendidikan sebagai indikator kepada peningkatan kualiti hidup mereka pada masa hadapan (Rosniza, 2011). Ini kerana apabila wujud keciciran dalam pembelajaran anak-anak, ia dikhuatiri akan mengundang nasib yang sama dengan apa yang berlaku kepada mereka.

Kemudahan pendidikan seperti tadika, sekolah rendah dan sekolah menengah adalah penting kepada masyarakat. Namun, kemudahan pendidikan yang terhad dengan peningkatan jumlah pelajar akan menyebabkan sekolah terpaksa beroperasi dalam dua sesi iaitu sesi pagi dan sesi petang. Dasar Jabatan Pendidikan mengenai penyediaan kemudahan pendidikan adalah seperti menggalakkan pelajar-pelajar menghadiri sekolah yang terdekat dengan tempat tinggal, sekolah menjalankan satu sesi persekolahan sahaja dan saiz kelas adalah untuk 35 pelajar dan 25 murid bagi Tadika. Dalam hal ini, didapati terdapat banyak sekolah yang tidak dapat memenuhi dasar yang ditetapkan Kementerian Pendidikan Malaysia. Keadaan ini memerlukan penambahan sekolah baru bagi menampung jumlah pelajar yang semakin ramai.

Kajian literatur

Pendidikan berkualiti sangat efektif bagi menentang kemiskinan, membina demokrasi, dan membentuk masyarakat yang sejahtera (Preston & Elo, 1996). Pendidikan yang berkualiti juga memberikan kuasa kebebasan bersuara, mendedahkan potensi, menyediakan landasan ke arah kesempurnaan diri, serta meluaskan pandangan dan pemikiran individu kepada dunia tanpa sempadan (Tribus, 1992). Kemudahan pendidikan di Malaysia merangkumi Taman Didikan Kanak-Kanak (Tadika), Sekolah Rendah, Sekolah Menengah dan Institut Pengajian Tinggi (IPT).

Bagi mengkaji aspek kemampuan kemudahan pendidikan terhadap keperluan penduduk konsep daya tampung kemudahan telah dikemukakan. Samsuari (2009) menyatakan bahawa daya tampung kemudahan sekolah bermaksud besarnya jumlah murid yang dapat ditampung oleh sekolah tersebut. Terdapat beberapa faktor yang mempengaruhi daya tampung kemudahan pendidikan iaitu aksesibiliti, jumlah penduduk, jarak kemudahan, jumlah kemudahan, jumlah kelas, jangkauan layanan, dan kualiti kemudahan.

Di Malaysia, perancangan kemudahan sosial seperti kemudahan pendidikan adalah berdasarkan Garis Panduan Perancangan Kemudahan Masyarakat yang dikeluarkan oleh Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia (JPBDSM) tahun 2013. Penyediaan kemudahan yang mencukupi dari segi kuantiti dan kualiti adalah perlu kerana ianya bukan sahaja menggambarkan perubahan permintaan tetapi juga sebagai indikator pembangunan dan taraf hidup sesuatu masyarakat (JPBDSM, 2013). Kuantiti kemudahan yang tidak seimbang dengan jumlah penduduk menyebabkan daya tampung kemudahan pendidikan yang sedia ada tidak dapat menampung jumlah pengguna dan boleh mempengaruhi tahap kepuasan pengguna pengguna terhadap kemudahan pendidikan yang sedia ada di kawasan mereka (Mohd Faizul et al., 2017).

Kawasan yang mempunyai kepadatan penduduk yang tinggi, isu jumlah pelajar yang ramai di sesebuah sekolah menjadi dilema kepada ibu bapa, penjaga dan juga guru (Nur Farhana, 2016). Manakala bagi kawasan yang mengalami pembangunan yang rancak, permasalahan tiada sekolah menyebabkan ibu bapa tiada pilihan kecuali menghantar anak-anak ke sekolah yang jauh dari kawasan kediaman. Berikutan ketiadaan sekolah, majoriti penduduk dalam kalangan berpendapatan rendah dan sederhana terpaksa menghantar anak-anak mereka ke sekolah terletak lebih jauh antara 10 hingga 14 kilometer. Masalah membebankan kepada masyarakat terutamanya kepada golongan yang berpendapatan rendah kerana terpaksa menanggung kos pengangkutan yang tinggi.

Terdapat juga sekolah yang dikategorikan sebagai sekolah kurang murid walaupun terdapat sekolah yang menghadapi masalah daya tampung murid yang berlebihan. Sebanyak 2,058 sekolah kebangsaan (SK) di seluruh negara diletakkan dalam kategori sekolah kurang murid (SKM) iaitu mempunyai murid kurang daripada 150 orang (Rohaniza, 2017). Sebanyak 578 Sekolah Jenis Kebangsaan Cina dan 360 Sekolah Jenis Kebangsaan Tamil turut dikategorikan sebagai SKM. Daripada jumlah itu, 132 SKM mempunyai murid seramai 20 orang ke bawah, manakala 44 sekolah mempunyai kurang daripada 10 orang murid. Situasi ini menggambarkan bahawa daya tampung kemudahan pendidikan di Malaysia dipengaruhi oleh jumlah murid dan kuantiti kemudahan di sesuatu kawasan.

Daya tampung kemudahan pendidikan yang tidak dapat menampung jumlah murid yang semakin bertambah boleh memberi kesan kepada keselesaan murid-murid dan guru-guru. Sofian et al. (2015), dalam kajiannya mendapati suhu persekitaran yang tinggi serta jumlah penghuni yang padat di dalam sesebuah premis seperti bilik darjah mampu mendatangkan rasa tidak selesa serta mengganggu proses pembelajaran. Oleh itu, inisiatif tambahan dalam usaha menyederhanakan suhu persekitaran di dalam bilik darjah ini perlu diberi perhatian. Selain itu, jumlah pelajar bagi setiap bilik perlu diberi perhatian agar tidak terlalu padat supaya proses

pembelajaran dapat berjalan dalam suasana yang lebih kondusif. Hanushek dan Woessmann (2017) dalam kajiannya mendapati saiz kelas mempengaruhi pencapaian akademik pelajar selaras dengan bukti kajian yang dijalankan pada peringkat antarabangsa. Dalam hal ini, saiz kelas amat berperanan dalam mempengaruhi proses pengajaran dan pembelajaran di dalam kelas. Noorazuan (2011) menyatakan bahawa isu pembangunan sekolah dan peletakan lokasi sekolah telah mengujudkan perdebatan hangat di kalangan masyarakat. Ini adalah kerana lokasi dan peletakan sekolah baru adakalanya tidak bertepatan dengan kehendak penduduk setempat. Tujuh parameter penting yang mempengaruhi proses penilaian kesesuaian sekolah dipilih termasuk saiz dan tapak sekolah, jumlah dan nisbah bilik darjah dengan kelas.

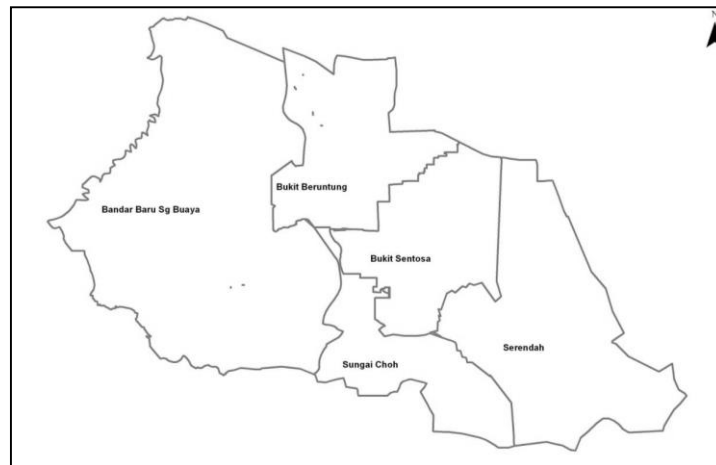
Kegagalan pihak bertanggungjawab dalam merancang kemudahan pendidikan kepada penduduk menyebabkan pelbagai masalah yang akan dihadapi oleh murid. Wujudnya peningkatan kes ponteng sekolah daripada sistem persekolahan dua sesi berbanding sistem persekolahan satu sesi khususnya di kalangan pelajar yang bersekolah pada sesi petang. Sesi petang melibatkan pelajar tingkatan satu dan dua ketika ibu bapa masih berada di tempat kerja (Rohani, 2001). Masalah lain ialah bebanan kepada guru dan menyebabkan guru kurang fokus dengan tugas mereka, pelajar yang belajar pada sesi petang juga kurang tumpuan kerana suasana pembelajaran yang tidak selesa dan banyak lagi kesan lain (Kepu, 2013). Guru tidak mampu melayan semua karenah pelajar di dalam kelas tersebut. Jadi, pelajar yang tertinggal atau tidak berminat mengikuti pengajaran guru akan melakukan aktiviti-aktiviti yang mengganggu pengajaran dan pembelajaran (Shahabudin et al., 2007).

Oleh itu penyediaan kemudahan dan perkhidmatan masyarakat tidak harus dianggap ringan kerana penyediaan yang kurang memuaskan boleh memberi kesan negatif kepada masyarakat keseluruhannya (JPBDSM, 2013). Di samping itu, penyediaan dan penawaran yang memuaskan bukan sahaja dikira dari segi bilangannya berasaskan jumlah penduduk tetapi juga dari segi tapak, taburan yang seimbang dan kualiti perkhidmatan serta kesesuaiannya dengan masyarakat setempat. Ini akan dapat memastikan setiap lapisan masyarakat boleh menikmati kemudahan yang disediakan.

Metod dan kawasan kajian

Kajian ini dijalankan di Mukim Serendah yang terletak dalam Daerah Hulu Selangor. Mukim Serendah terbahagi kepada beberapa kawasan utama seperti Bukit Beruntung, Bukit Sentosa, Sungai Buaya, Sungai Choh dan Serendah (Rajah 1). Pemilihan Mukim Serendah sebagai lokasi kajian disebabkan mukim ini menjadi kawasan tumpuan utama penduduk di Daerah Hulu Selangor. Ini dapat dibuktikan melalui data jumlah penduduk di Daerah Hulu Selangor pada tahun 2010 iaitu seramai 194,387 orang dan daripada jumlah itu seramai 83,099 orang merupakan penduduk di Mukim Serendah (Malaysia, 2010).

Kajian ini dilaksanakan secara kuantitatif dan kualitatif. Kaedah pengumpulan data dibuat melalui soal selidik, temu bual, pemerhatian dan semakan dokumen. Dalam kajian ini, kaedah analisis kemampuan kemudahan pendidikan menggunakan analisis daya tampung berpandukan Garis Panduan Perancangan Kemudahan Masyarakat yang dikeluarkan oleh JPBDSM, 2013). Seramai 400 orang responden telah dipilih berdasarkan kepada beberapa kriteria yang digariskan yang melibatkan penduduk yang terlibat secara langsung dengan penggunaan kemudahan pendidikan. Data yang diperolehi dianalisis dengan menggunakan perisian SPSS versi 22.0.

Sumber: JPBDSM, 2013.

Rajah 1. Kawasan kajian di Mukim Serendah

Hasil kajian dan perbincangan

Analisis daya tampung kemudahan sosial di Mukim Serendah ditentukan dengan menggunakan garis panduan penyediaan kemudahan sosial yang dikeluarkan oleh JPBDSM pada tahun 2013. Aspek yang diambil kira berdasarkan garis panduan adalah seperti nisbah kemudahan dengan jumlah penduduk di sesuatu kawasan. Kemudahan pendidikan terpilih di Mukim Serendah terbahagi kepada tiga jenis iaitu sekolah tadika, sekolah rendah dan sekolah menengah. Daya tampung kemudahan pendidikan dianalisis menggunakan Garis Panduan Perancangan Kemudahan Masyarakat yang dikeluarkan oleh JPBDSM (2013) dan JPBD Negeri Selangor (2010). Pihak yang terlibat dengan perancangan kemudahan pendidikan perlu mematuhi beberapa piawaian yang digariskan oleh JPBD seperti nisbah kemudahan dengan jumlah penduduk, nisbah kemudahan dengan jumlah pelajar dan bilangan sesi pembelajaran. Piawaian tersebut perlu diambil kira dalam menyediakan kemudahan pendidikan terutama sekolah rendah dan sekolah menengah di sesuatu kawasan (Jadual 1).

Jadual 1. Piawaian semasa penyediaan kemudahan pendidikan

Jenis kemudahan	Piawaian
Tadika	Tadahan penduduk 2,500 penduduk Jarak dengan kawasan penempatan hendaklah dalam jarak berjalan kaki 0.2 km hingga 0.4 km atau 5 minit berjalan kaki
Sekolah Rendah	Tadahan penduduk 3,000-7,500 orang penduduk Jarak sekolah rendah dengan kawasan penempatan hendaklah dalam jarak berjalan kaki 0.4 km hingga 0.8 km atau 10 minit berjalan kaki Saiz kelas 35 pelajar/ kelas Satu sesi persekolahan Nisbah sekolah 1/800 orang murid
Sekolah Menengah	Tadahan penduduk 15,000 penduduk Dalam jarak berjalan kaki 0.4 km hingga 0.8 km atau 5 hingga 10 minit berjalan kaki Saiz kelas 35 pelajar/kelas. Nisbah sekolah 1/1260 orang murid Satu sesi persekolahan

Sumber: Diubahsuai daripada Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia, 2013.
 Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Negeri Selangor, 2010.

Analisis kemudahan tadika

Tadika merupakan kemudahan pendidikan formal yang terawal akan diikuti oleh pelajar di Malaysia. Bilangan kemudahan tadika yang terdapat di Mukim Serendah berjumlah 83 buah. Kawasan Bukit Beruntung mempunyai paling banyak kemudahan tadika iaitu sebanyak 31 buah (37%) manakala kawasan Bukit Sentosa adalah kedua terbanyak iaitu sebanyak 28 buah (34%). Kawasan yang mempunyai jumlah kemudahan tadika yang paling sedikit pula ialah kawasan Sungai Choh iaitu sebanyak empat buah.

Dari aspek piawaian berdasarkan nisbah bilangan tadika dengan penduduk yang digariskan oleh pihak JPBD ialah 1: 2,500. Berdasarkan piawaian tersebut didapati empat kawasan di Mukim Serendah iaitu Buki Beruntung, Bukit Sentosa, Sungai Buaya dan Serendah memenuhi nisbah yang digariskan. Hasil analisis mendapati hanya kawasan Sungai Choh sahaja yang tidak memenuhi piawai yang ditetapkan iaitu nisbah sebuah tadika dengan jumlah penduduk ialah 1: 2,551 (Jadual 2).

Jadual 2. Analisis kemudahan tadika di Mukim Serendah mengikut kawasan berdasarkan piawaian nisbah penduduk

Kawasan	Bil. penduduk (orang)	Bil. sekolah tadika	Piawaian tadika: Penduduk 1: 2,500	Tahap piawaian
Bukit Beruntung	42,700	31	1: 1,377	√
Bukit Sentosa	8,013	28	1: 286	√
Sungai Buaya	11,652	10	1: 1,165	√
Sungai Choh	10,202	4	1: 2,551	X
Serendah	10,532	10	1: 1,053	√

$\chi^2 = 35.133$, $df=4$, $p<0.05$

* √: Memenuhi piawai X: Tidak memenuhi piawai

Berdasarkan ujian Khi kuasa dua, keputusan ujian ialah ($\chi^2 = 35.133$, $df=4$, $p<0.05$) menunjukkan bahawa terdapat perbezaan bilangan kemudahan sekolah tadika bagi kelima-lima kawasan yang terdapat di Mukim Serendah. Perbezaan yang ketara dari segi bilangan kemudahan yang terdapat disetiap kawasan di Mukim Serendah mempengaruhi keputusan ujian tersebut.

Analisis kemudahan sekolah rendah

Secara keseluruhannya, terdapat 13 buah sekolah rendah yang sedia ada di Mukim Serendah. Sebanyak lima buah (38%) sekolah terdapat di Bukit Beruntung dan kawasan lain iaitu Bukit Sentosa, Sungai Buaya, Sungai Choh dan Serendah masing-masing mempunyai dua buah sekolah. Dari segi taburan jumlah sekolah mengikut kawasan memperlihatkan bahawa terdapat ketidakseimbangan penyediaannya mengikut kawasan.

Walaupun terdapat perbezaan dari segi taburan penyediaan kemudahan sekolah rendah mengikut kawasan, hasil analisis kemudahan sekolah rendah mengikut piawaian semasa yang digariskan oleh JPBD berdasarkan nisbah bilangan kemudahan dengan jumlah penduduk (1: 7,500) didapati kawasan Bukit Beruntung tidak memenuhi piawai seperti digariskan oleh JPBD. Hasil analisis bagi kemudahan pendidikan sekolah rendah menunjukkan kawasan Bukit Beruntung yang satu-satunya kawasan yang tidak memenuhi piawaian semasa iaitu 1: 8,540 penduduk walaupun kawasan tersebut mempunyai bilangan kemudahan sekolah rendah yang lebih banyak berbanding kawasan lain di Mukim Serendah (Jadual 3). Keadaan ini

menggambarkan bahawa penyediaan kemudahan pendidikan perlu mengambil kira daya tampung penduduk di sesuatu kawasan.

Jadual 3. Analisis kemudahan sekolah rendah di Mukim Serendah mengikut kawasan berdasarkan piawaian

Kawasan	Bil. penduduk (orang)	Bil. sekolah rendah	Piawaian nisbah sekolah rendah: Penduduk 1: 7,500	Tahap piawaian
Bukit Beruntung	42,700	5	1: 8,540	X
Bukit Sentosa	8,013	2	1: 4,007	√
Sungai Buaya	11,652	2	1: 5,826	√
Sungai Choh	10,202	2	1: 5,101	√
Serendah	10,532	2	1: 5,266	√

$\chi^2 = 2.769$, $df=4$, $p>0.05$

* √: Memenuhi piawai X: Tidak memenuhi piawai

Aspek bilangan sesi persekolahan pula, piawaian menggariskan perjalanan sesi persekolahan perlu dijalankan satu sesi persekolahan sahaja. Hasil kajian terhadap bilangan sesi persekolahan bagi sekolah rendah mengikut kawasan di Mukim Serendah dijalankan dalam dua sesi iaitu sesi pagi dan petang. Sebanyak lima buah sekolah rendah yang terdapat di kawasan Bukit Beruntung, hanya sebuah sekolah yang menjalankan satu sesi persekolahan iaitu Sekolah Kebangsaan Bukit Beruntung. Kawasan Bukit Sentosa juga didapati tidak memenuhi piawaian atau bilangan sesi persekolahan dijalankan dalam dua sesi iaitu Sekolah Kebangsaan Bukit Sentosa. Bagi kawasan iaitu Sungai Buaya dan Serendah, masing-masing mempunyai sebuah sekolah rendah yang menjalankan satu sesi dan sebuah lagi dalam dua sesi manakala kawasan Sungai Choh satu-satunya kawasan yang mempunyai sekolah rendah yang menjalankan satu sesi persekolahan atau memenuhi piawaian yang ditetapkan (Jadual 3). Berdasarkan ujian Khi kuasa dua (Pearson Chi-square), keputusan ujian ialah ($\chi^2 = 2.767$, $df=4$, $p>0.05$) menunjukkan bahawa tidak terdapat perbezaan bilangan kemudahan sekolah rendah bagi kelima-lima kawasan yang terdapat di Mukim Serendah.

Berdasarkan piawaian semasa nisbah sekolah rendah dengan jumlah murid ialah 1: 800 menunjukkan banyak sekolah rendah yang terdapat di Mukim Serendah tidak memenuhi piawaian yang ditetapkan. Hasil analisis, Sekolah Rendah Bukit Sentosa yang terdapat di kawasan Bukit Sentosa mencatatkan nisbah paling tinggi iaitu 1: 2,207. Hal ini adalah disebabkan kawasan Bukit Sentosa hanya terdapat sebuah sekolah rendah sahaja tidak dapat menampung jumlah pelajar yang ramai. Bagi kawasan Bukit Beruntung pula, kebanyakan sekolah rendah yang terdapat di kawasan Bukit Beruntung tidak memenuhi piawaian yang ditetapkan oleh JPBD. Walaupun kawasan Bukit Beruntung mempunyai lebih banyak kemudahan sekolah rendah berbanding kawasan lain di Mukim Serendah iaitu sebanyak lima buah sekolah namun hanya sebuah sekolah sahaja yang memenuhi piawaian yang digariskan iaitu Sekolah Jenis Kebangsaan Cina Bukit Tangga (1: 428). Hasil kajian juga menunjukkan hanya sekolah rendah di kawasan Sungai Choh yang memenuhi piawaian berdasarkan nisbah sekolah rendah dengan jumlah murid iaitu Sekolah Kebangsaan Sungai Choh (1: 430) dan Sekolah Jenis Kebangsaan Tamil Ladang Sungai Choh (1: 442). Secara keseluruhannya, hasil analisis menunjukkan kesemua sekolah jenis kebangsaan yang terdapat di Mukim Serendah memenuhi piawaian semasa yang digariskan oleh JPBD (Jadual 4). Hal ini adalah disebabkan kaum China dan India merupakan kaum minoriti di Mukim Serendah.

Jadual 4. Analisis kemudahan sekolah rendah (SR) di Mukim Serendah mengikut kawasan berdasarkan piawaian nisbah penduduk

Kawasan	Nama sekolah	Bilangan sesi	Piawaian nisbah SR : Murid 1: 800	Tahap piawaian
Bukit Beruntung	SK Taman Bunga Raya (1)	2	1: 1,631	X
	SK Taman Bunga Raya 2	2	1: 1,232	X
	SK Bukit Beruntung	2	1: 1,270	X
	SK Bukit Beruntung 2	2	1: 1,284	X
	SJK (C) Bukit Tangga	1	1: 428	√
Bukit Sentosa	SK Bukit Sentosa	2	1: 2,207	X
Sungai Buaya	SK Bandar Sungai Buaya	2	1: 1,009	X
	SK Sungai Buaya	1	1: 392	√
Sungai Choh	SK Sungai Choh	1	1: 430	√
	SJK (T) Ldg. Sg. Choh	1	1: 442	√
Serendah	SK Serendah	2	1: 1,319	X
	SJK (C) Serendah	1	1: 366	√

* √: Memenuhi piawai X: Tidak memenuhi piawai

* 1: Sesi pagi 2: Sesi pagi dan petang

Berdasarkan temu bual yang dijalankan bersama Pegawai Pelajaran Pejabat Pendidikan Daerah Hulu Selangor, persekolahan dua sesi terpaksa dilaksanakan kerana bilangan kelas tidak mencukupi atau tidak dapat menampung jumlah pelajar yang semakin bertambah setiap tahun. Kawasan yang paling kritikal kekurangan penyediaan kemudahan sekolah adalah di kawasan Bukit Beruntung dan Bukit Sentosa kerana berlakunya peningkatan jumlah murid setiap tahun. Bagi menyelesaikan masalah tersebut nisbah kelas dengan murid terpaksa ditambah kepada sebuah kelas untuk 35 hingga 40 orang murid berbanding piawaian semasa yang digariskan iaitu 1: 35 orang murid.

Analisis kemudahan sekolah menengah

Hasil daripada pemerhatian dan maklumat daripada Pejabat Pelajaran Daerah Hulu Selangor terdapat sebanyak enam buah sekolah menengah di Mukim Serendah iaitu masing-masing terdapat sebuah sekolah menengah di setiap kawasan kecuali kawasan Bukit Sentosa yang mempunyai dua buah sekolah menengah. Berdasarkan piawaian semasa yang digariskan oleh JPBD berkaitan nisbah kemudahan sekolah menengah dengan jumlah penduduk adalah sebuah sekolah menengah untuk 15,000 orang penduduk (1: 15,000). Hasil analisis menunjukkan semua sekolah menengah di Mukim Serendah memenuhi piawaian kecuali kawasan Bukit Beruntung yang mencatatkan nisbah bilangan kemudahan dengan jumlah penduduk adalah 1: 42,700 penduduk (Jadual 5).

Jadual 5. Analisis kemudahan sekolah menengah di Mukim Serendah mengikut kawasan berdasarkan piawaian nisbah penduduk

Kawasan	Bil. penduduk (orang)	Bil. sekolah menengah	Piawaian nisbah sekolah menengah: Penduduk 1: 15,000	Tahap piawaian
Bukit Beruntung	42,700	1	1: 42,700	X
Bukit Sentosa	8,013	2	1: 4,007	√
Sungai Buaya	11,652	1	1: 11,652	√
Sungai Choh	10,202	1	1: 10,202	√
Serendah	10,532	1	1: 10,532	√

$\chi^2 = 0.667$, $df=4$, $p>0.05$

* √: Memenuhi piawai X: Tidak memenuhi piawai

Analisis terhadap aspek bilangan sesi persekolahan seperti yang digariskan oleh JPBD iaitu sesi persekolahan hendaklah dijalankan dalam satu sesi sahaja menunjukkan kebanyakan sekolah menengah di Mukim Serendah tidak memenuhi piawaian yang digariskan. Hasil kajian mendapati sesi persekolahan sekolah menengah kawasan Bukit Beruntung, Bukit Sentosa dan Serendah dijalankan dalam dua sesi iaitu sesi pagi dan petang manakala sekolah menengah di Sungai Buaya dan Sungai Choh memenuhi piawaian seperti yang digariskan oleh pihak JPBD iaitu satu sesi persekolahan sahaja.

Berdasarkan ujian Khi kuasa dua, keputusan ujian ialah ($\chi^2 = 0.665$, $df=4$, $p>0.05$) menunjukkan bahawa tidak terdapat perbezaan bilangan kemudahan sekolah menengah bagi kelima-lima kawasan yang terdapat di Mukim Serendah. Keputusan ini disebabkan bilangan kemudahan sekolah menengah yang terdapat di setiap kawasan di Mukim Serendah adalah seimbang iaitu empat kawasan mempunyai sebuah sekolah menengah kecuali kawasan Bukit Sentosa yang mempunyai dua buah sekolah menengah.

Jadual 6. Analisis kemudahan sekolah menengah (SM) di Mukim Serendah mengikut kawasan berdasarkan piawaian sesi persekolahan dan nisbah sekolah menengah dengan bilangan murid

Kawasan	Nama Sekolah	Bilangan sesi	Piawaian nisbah SM : Murid 1: 800	Tahap piawaian
Bukit Beruntung	SMK Taman Bunga Raya (1)	2	1: 1,783	X
Bukit Sentosa	SMK Bukit Sentosa	2	1: 2,185	X
	SMK Bukit Sentosa 2	2	1: 1,784	X
Sungai Buaya	SMK Bandar Sungai Buaya	1	1: 782	√
Sungai Choh	SMK Sungai Choh	1	1: 782	√
Serendah	SMK Serendah	2	1: 1,682	X

* √: Memenuhi piawai X: Tidak memenuhi piawai

* 1: Sesi pagi 2: Sesi pagi dan petang

Dari segi nisbah sekolah menengah dengan bilangan murid pula didapati kebanyakan sekolah menengah yang terdapat di Mukim Serendah tidak memenuhi piawaian yang ditetapkan iaitu 1: 800. Hasil analisis didapati sekolah menengah di tiga kawasan iaitu kawasan Bukit Beruntung, Bukit Sentosa dan Serendah tidak memenuhi piawaian seperti yang digariskan oleh pihak JPBD. Sekolah menengah yang terdapat di kawasan Sungai Buaya dan Sungai Choh sahaja yang memenuhi piawaian iaitu nisbah bilangan sekolah dan bilangan murid tidak melebihi 1: 800 (Jadual 6). Hasil analisis terhadap piawaian dari aspek bilangan sesi persekolahan dan nisbah bilangan sekolah menengah dengan bilangan murid menunjukkan

aspek tersebut mempunyai perkaitan yang sama iaitu sekiranya sesi persekolahan tidak memenuhi piawaian maka nisbah sekolah dengan bilangan murid juga turut tidak memenuhi piawaian yang digariskan oleh pihak JPBD.

Pandangan responden terhadap daya tampung kemudahan pendidikan

Selain daripada analisis berdasarkan piawaian yang digariskan oleh pihak JPBD, daya tampung kemudahan sosial juga ditentukan berdasarkan pandangan responden yang terlibat secara langsung dengan penggunaan kemudahan tersebut. Hasil kajian dari sudut pandangan responden terhadap kemudahan tadika menunjukkan bahawa majoriti penduduk mengatakan bahawa kemudahan tadika yang sedia ada di kawasan mereka adalah mencukupi iaitu kawasan Bukit Beruntung seramai 180 orang responden (86.5%), Bukit Sentosa seramai 25 orang (89.3%), Sungai Buaya seramai 49 orang (81.7%), Sungai Choh seramai 41 orang (80.8%) dan Serendah seramai 41 orang (78.8%). Hasil kajian terhadap tahap penyediaan kemudahan pendidikan di Mukim Serendah menunjukkan terdapat perbezaan pandangan responden terhadap ketiga-tiga kemudahan yang terdapat di setiap kawasan. Pegawai Pelajaran Pejabat Pendidikan Daerah Hulu Selangor mengatakan bahawa penyediaan kemudahan tadika di Mukim Serendah mencukupi kerana banyak kemudahan disediakan oleh pihak swasta berdasarkan kepada permintaan daripada penduduk.

Bagi kemudahan sekolah rendah pula, hasil kajian terhadap pandangan responden terhadap penyediaan kemudahan tersebut mendapati kedua-dua kawasan di Mukim Serendah iaitu kawasan Bukit Beruntung dan Bukit Sentosa menunjukkan bahawa lebih ramai responden mengatakan kemudahan yang sedia ada tidak mencukupi iaitu kawasan Bukit Beruntung seramai 112 orang responden (53.8%) dan kawasan Bukit Sentosa seramai 20 orang (71.4%). Manakala bagi kawasan-kawasan lain di Mukim Serendah seperti kawasan Sungai Buaya, Sungai Choh dan Serendah menunjukkan lebih ramai responden mengatakan bahawa kemudahan sekolah rendah yang terdapat di kawasan mereka adalah mencukupi.

Hasil kajian berkaitan pandangan responden terhadap aspek daya tampung kemudahan pendidikan yang sedia ada mengikut kawasan mendapati responden di kawasan Bukit Beruntung paling ramai mengatakan bahawa kemudahan sekolah menengah di kawasan mereka tidak mencukupi iaitu seramai 133 orang responden (63.9%) dan seramai 75 orang responden (36.1%) pula mengatakan kemudahan tidak mencukupi. Hasil kajian juga mendapati dari segi peratusan responden di kawasan Bukit Sentosa tinggi mengatakan bahawa kemudahan sekolah menengah di kawasan mereka tidak mencukupi iaitu seramai 18 orang (64.3%) berbanding 10 orang (35.7%) yang mengatakan bahawa kemudahan tersebut mencukupi.

Pandangan ini selari dengan hasil temu bual yang dijalankan di kawasan Bukit Beruntung dan Bukit Sentosa yang mengatakan bahawa kemudahan pendidikan di kawasan berkenaan tidak mencukupi kerana bilangan pelajar semakin bertambah setiap tahun (Jasni, 2015). Menurut beliau lagi, bilangan pelajar yang terlalu ramai di kawasan Bukit Beruntung menyebabkan sekolah yang sedia ada di kawasan tersebut tidak dapat menampung jumlah pelajar dan menyebabkan ibu bapa terpaksa menghantar anak-anak mereka bersekolah di sekolah berhampiran termasuklah sekolah di Bukit Sentosa.

Jadual 7. Pandangan responden terhadap daya tampung kemudahan pendidikan sedia ada mengikut kawasan di Mukim Serendah

Jenis kemudahan pendidikan	Kawasan	Pandangan responden	
		Cukup	Tidak cukup
Tadika	Bukit Beruntung	180 (86.5%)	28 (13.5%)
	Bukit Sentosa	25 (89.3%)	3 (10.7%)
	Sungai Buaya	49 (81.7%)	11 (18.3%)
	Sungai Choh	42 (80.8%)	10 (19.2%)
	Serendah	41 (78.8%)	11 (21.2%)
Sekolah rendah	Bukit Beruntung	96 (46.2%)	112 (53.8%)
	Bukit Sentosa	8 (28.6%)	20 (71.4%)
	Sungai Buaya	40 (66.7%)	20 (33.3%)
	Sungai Choh	41 (78.8%)	11 (21.2%)
	Serendah	41 (78.8%)	11 (21.2%)
Sekolah menengah	Bukit Beruntung	75 (36.1%)	133 (63.9%)
	Bukit Sentosa	10 (35.7%)	18 (64.3%)
	Sungai Buaya	51 (85.0%)	9 (15.0%)
	Sungai Choh	45 (86.5%)	7 (13.5%)
	Serendah	44 (84.6%)	8 (15.4%)

Implikasi kemudahan pendidikan yang tidak memenuhi piawai

Masalah kepada guru

Penyediaan kemudahan yang memenuhi piawai adalah menjadi tanggungjawab pihak kerajaan. Kekurangan kemudahan pendidikan seperti yang dialami dikawasan Mukim Serendah boleh memberi kesan kepada sistem pendidikan negara. Pertambahan penduduk di Mukim Serendah telah menyebabkan sekolah-sekolah di kawasan Mukim Serendah terpaksa dijalankan dalam dua sesi serta bilangan murid disetiap kelas juga terpaksa ditingkatkan kepada 40 orang murid per kelas. Keadaan ini mendatangkan kesan kepada guru dari segi kawalan murid di dalam kelas. Kenyataan ini disokong oleh Kepu (2013) yang mengatakan bahawa guru tidak akan dapat mengawal kelasnya dengan baik apabila bilangan murid terlalu ramai lebih-lebih lagi terdapat berbagai-bagai tahap kebolehan pelajar. Terdapat pelajar yang lemah, sederhana dan tinggi tahap kebolehan menerima apa yang diajar oleh guru. Guru tidak mampu melayan semua karehah pelajar di dalam kelas tersebut. Jadi, pelajar yang tertinggal atau tidak berminat mengikuti pengajaran guru akan melakukan aktiviti-aktiviti yang mengganggu pengajaran dan pembelajaran. Contohnya membuat bising, mengganggu rakan dan bergerak ke sana sini (Shahabudin et. al, 2007).

Selain itu, hasil temu bual bersama guru-guru sekolah di Mukim Serendah mendapati terdapat beberapa kelemahan sekolah dua sesi. Antaranya masa sesi pembelajaran pada masa petang lebih singkat iaitu bermula pada pukul 1.00 petang hingga 6.50 petang berbanding sekolah satu sesi yang beroperasi masa yang lebih panjang iaitu dari pukul 7.30 pagi hingga 2.30 petang. Di samping itu juga sekolah satu sesi memudahkan guru untuk menjalankan aktiviti kokurikulum apabila guru serta pelajar tidak perlu datang semula ke sekolah. Hal ini juga dapat memberikan keselesaan kepada pelajar kerana cuaca dan persekitaran pada waktu pagi lebih nyaman dan selesa untuk belajar. Memberikan peluang yang lebih selesa kepada sekolah untuk mengadakan kegiatan kokurikulum. Kegiatan kokurikulum boleh diadakan pada waktu petang dengan lebih mudah.

Masalah kepada murid

Kesan persekolahan dua sesi yang disebabkan masalah kekurangan bilik darjah di sekolah-sekolah di Mukim Serendah juga menyebabkan masalah disiplin bertambah buruk. Antara masalah yang dikenal pasti berpunca daripada sistem pendidikan dua sesi adalah gejala ponteng sekolah. Isu ini turut diakui oleh Setiausaha Agung Kesatuan Guru Sarawak, Thomas Huo Kok Sen yang menyatakan kes ponteng sekolah berpunca daripada sistem persekolahan dua sesi. Sistem dua sesi persekolahan turut menjadi punca gejala ponteng, khususnya di kalangan pelajar yang bersekolah sesi petang. Menurutnya, pelajar-pelajar tingkatan satu dan dua biasanya bersekolah pada waktu petang ketika ibu bapa berada di tempat kerja (Rohani, 2001).

Selain itu, persekolahan dua sesi juga menyebabkan rekod prestasi pelajar merosot. Kajian dan pemantauan Kementerian Pelajaran terhadap pelajar yang belajar pada sesi petang juga kurang tumpuan kerana suasana pembelajaran yang tidak selesa dan banyak lagi kesan lain (Kepu, 2013). Menurut temu bual yang dijalankan ke atas responden di Mukim Serendah juga mendapati murid-murid kurang fokus semasa di dalam kelas pada sesi petang kerana persekitaran yang kurang selesa. Hanushek (2010) menyatakan saiz kelas, pengalaman guru dan pendidikan guru mempengaruhi pencapaian murid. Dalam hal ini, aspek saiz kelas amat berperanan dalam memastikan sesi pengajaran dan pembelajaran dapat dijalankan dengan lebih berkesan.

Masalah kepada ibu bapa dan penjaga

Masalah pembelajaran dua sesi yang disebabkan oleh kekurangan kemudahan pendidikan juga turut mendatangkan masalah kepada ibu bapa. Hasil temu bual bersama ibu bapa mendapati masalah utama ibu bapa adalah berkaitan pengurusan anak-anak mereka kerana majoriti ibu bapa adalah golongan yang bekerja. Sesi pembelajaran sesi petang menyulitkan ibu bapa untuk menguruskan pengangkutan anak-anak ke sekolah kerana waktu tersebut mereka bekerja. Keadaan ini juga membebankan ibu bapa kerana terpaksa membayar kos pengangkutan yang tinggi dengan menyewa van atau bas untuk menghantar anak-anak mereka ke sekolah kerana tidak berpeluang menghantar anak-anak mereka kerana bekerja.

Pembelajaran dua sesi juga boleh mendatangkan risiko kepada anak-anak yang bersendirian di rumah semasa waktu terluang pada waktu pagi. Pembelajaran satu sesi dilihat dapat mengurangkan risiko yang mungkin menimpa kanak-kanak apabila bersendirian tanpa pengawasan ibu bapa. Persekolahan satu sesi sehingga waktu petang mungkin melegakan ibu bapa yang bekerja kerana tahu anak mereka berada di sekolah dan lebih selamat berbanding tinggal sendirian di rumah. Selain itu, pembelajaran satu sesi boleh menjimatkan masa ibu bapa tanpa perlu keluar waktu rehat tengah hari untuk mengambil anak di sekolah, yang boleh dilakukannya kemudian selepas balik dari pejabat.

Kesimpulan

Secara keseluruhannya, kemampuan kemudahan pendidikan yang sedia ada di Mukim Serendah terdapat perbezaan bagi setiap kawasan yang terdapat di Mukim Serendah. Kemudahan pendidikan yang sedia ada di kawasan Bukit Beruntung didapati berada pada tahap paling kritikal berbanding kawasan-kawasan lain disebabkan oleh faktor jumlah penduduk yang tinggi dan kuantiti kemudahan kemudahan pula amat terhad. Kuantiti kemudahan yang tidak seimbang dengan jumlah penduduk menyebabkan daya tampung kemudahan pendidikan yang sedia ada tidak dapat menampung jumlah pengguna. Kemudahan tadika menunjukkan bahawa kemudahan tersebut mencukupi di semua kawasan di Mukim Serendah disebabkan

penyediaannya mengikut keperluan penduduk oleh pihak swasta dan juga kerajaan. Hasil kajian juga menunjukkan kebanyakan sekolah rendah dan menengah di Mukim Serendah terpaksa menjalankan sesi persekolahan dalam dua sesi. Persekolahan sesi petang didapati banyak memberi kesan kepada murid, guru dan ibu bapa.

Rujukan

- Hanushek, E. A. (2010). *Education production functions: Developed country evidence. International Encyclopedia of Education*, 2, 407-411.
- Hanushek E.A., & Woessmann L. (2017). *School resources and student achievement: A review of cross-country economic research. Cognitive Abilities and Educational Outcomes. Methodology of Educational Measurement and Assessment. Springer, Cham.*
- Husaina Banu Kenyathulla, Ranjeetham Subramaniam, & Muhammad Faizal A. Ghani. (2015). Pengurusan kewangan di Sekolah Jenis Kebangsaan Tamil di Kuala Kangsar, Perak: Satu kajian kes. *Jurnal Kepimpinan Pendidikan*, 2 (4).
- Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia (2013). *Garis panduan perancangan kemudahan masyarakat. Kuala Lumpur, Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia.*
- Jasni Sodek. (2015). *Daya tampung kemudahan pendidikan di Mukim Serendah. Temu bual. 9 Julai.*
- Kepu Sidi. (2013). *Sekolah pedalaman terus diperkasa. Retrieved from: <http://www.theborneopost.com>*
- Malaysia (2010). *Rancangan Malaysia Kesepuluh 2011-2015. Putrajaya: Jabatan Perdana Menteri.*
- Mazdi Marzuki, Jabil Mapjabil, & Rosmiza M.Z. (2014). Mengupas keciciran pelajar orang Asli di Malaysia: Suatu tinjauan ke dalam isu aksesibiliti sekolah. *Malaysian Journal of Society and Space*, 10 (2), 189-198.
- Mohd Faizul Muhammad, MazdiMarzuki, Kamarul Ismail, & Nor Kalsum Mohd Isa. (2017). *Kemampuan kemudahan pendidikan dalam memenuhi keperluan penduduk: Kajian kes di Mukim Serendah. Kertas kerja Persidangan Antarabangsa Kedua Komunikasi, Media, Teknologi Maklumat, Pendidikan, Alam Sekitar, Pelancongan, Ekonomi, Politik, Seni dan Warisan (ICDETAH). Anjuran Pertubuhan Ahli Akademik dan Profesional Anak Terengganu (PERAPAT) Malaysia dan Universiti Pendidikan Sultan Idris (UPSI). Kuala Terengganu, Terengganu, 19-21 Mac.*
- Noorazuan Md. Hashim, Yusof Ibrahim, & Sulong Mohamad (2011). Penilaian kesesuaian prasarana pendidikan melalui proses hirarki analitik di Kuala Lumpur. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 6 (2).
- Nur Farhana Abdul Manan, Arziana Mohmad Azaman, Nor AzihanGhazali, &Norafiza Jaafar (2016). *Sekolah di Selangor tak cukup? Sinar Harian. 22 November.*
- Preston, S.H., & Elo, I.T. (1996). Survival after age 80: letter to the editor. *Journal of Medicine*, 334 (8), 537.
- Rohani Abdul Aziz. (2001). Ponteng masalah dua sesi antara punca. *Utusan Malaysia. 4 Mac.*
- Rohaniza Idris, Hazwan Faisal Mohamad, & Ahmad Suhael Adnan (2017). *2,058 sekolah kebangsaan kurang murid. Berita Harian 31 Julai.*
- Rosniza Aznie Che Rose, Abdul Rahim Md Nor, Asmah Ahmad, Amriah Buang, & Rosmiza Mohd Zainol. (2011). Pemantauan keberkesanan pembangunan wilayah

- Malaysia dalam aspek penduduk tempatan di Iskandar Malaysia. *Malaysian Journal of Society and Space*, 7, (40 - 54).
- Samsuari (2009). *Konsep peningkatan layanan pendidikan menengah di Kabupaten Mojokerto berdasarkan karakteristik wilayah*. Seminar Nasional Aplikasi Teknologi Prasarana Wilayah.
- Shahabuddin Hashim, Rozihani Yaakub, & Mohd Zohir Ahmad. (2007). *Strategi dan teknik mengajar berkesan*. Kuala Lumpur, PTS Profesional Publishing Sdn. Bhd.
- Sofian Mohd Daud, Shahrudin Ahmad, Noorazuan Md. Hashim, & Yusniza Mahamad Yusoff (2015). Keselesaan terma pelajar dalam bilik darjah: Kajian Kes di Sekolah Agama Menengah Tinggi Sultan Hisamuddin, Klang, Selangor Darul Ehsan. *Malaysian Journal of Society and Space*, 11 (4), (24-38).
- Tribus, M. (1992). *Quality first: Selected papers on quality and productivity improvement*. National Society of Professional Engineers (4th Ed.). ASIN, B0006OXP8Y.